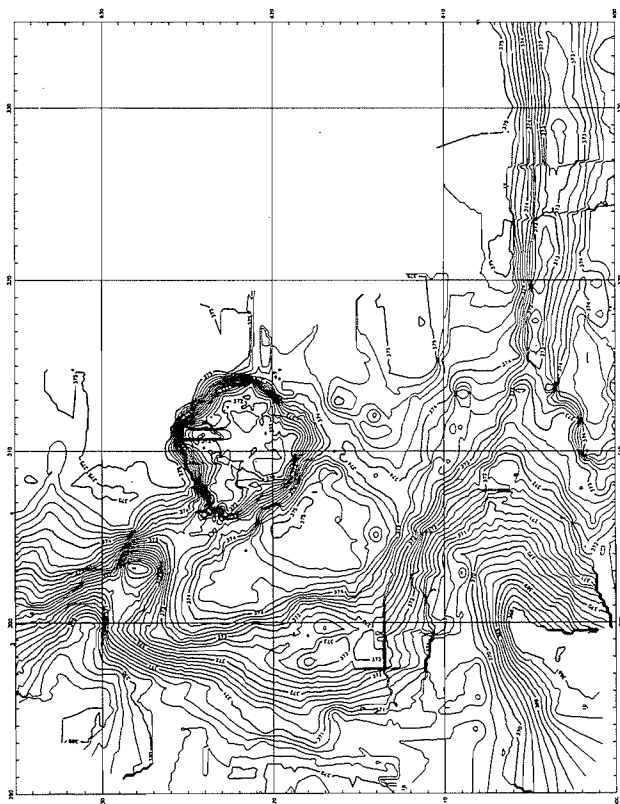

Bistvo je očem nevidno... (ali komu, kako in zakaj posredovati dediščino)

Priloga 3: Interpolacija plastnic raščenege terena na delu grajskega griča (trakti K, J, H in G)

Opomba:

¹ Za finančno pomoč se na tem mestu zahvaljujem Mestnemu sekretariatu za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport Ljubljana.

Martin Horvat

Letošnji muzeoforum, niz dobro pripravljenih srečanj muzealcev in tudi ljubiteljev muzejev v ljubljanskem Cankarjevem domu, v organizaciji Društva muzealcev Slovenije, je uspel. S predavanji različnih strokovnjakov o muzealstvu in muzeologiji je skušal preseči precejšnjo zaprtost slovenske muzeološke stroke in le-to spodbuditi k potrebnim spremembam in novim iskanjem. V pričujočem prispevku želim izpostaviti posamezne probleme, ki jih je Muzeoforum načel. Svoja izhodišča in nanizane zamisli sem omejil v glavnem le na kulturno dediščino (ki šele z naravno tvori celoto), za osvetljene probleme pa navajam večinoma primere iz ljubljanskih muzejev. Kot študent zgodovine in arheologije sem se osredotočil predvsem na prikazovanje starejših zgodovinskih obdobj.¹

V izbranih temah Muzeoforuma je med drugim Zagrebčan Tomislav Šola obravnaval komunikacijo v muzejih, Nemeč Martin Prösler je označil vlogo muzejev v procesu globalizacije, zlasti v 'tretjem svetu', Avstrijca Gottfried Fliedel in Dietmar Larcher sta govorila o muzejski pedagogiki, Ivo Maroevič pa o vlogi muzeologije in njenem odnosu do temeljnih znanstvenih disciplin. Sugestivno je bilo predavanje zagrebškega arhitekta Željka Kovačića, ki je v preteklih letih z drugačnim, novim, provokativnim odnosom do obiskovalca režiral vrsto odmevnih razstav: o Krapinskem človeku, o Vučedolu, o Gunduličevem snu, pa o tem, zakaj so metulji barvast...

Najbolj je izstopalo predavanje v svetu priznanega muzeologa Tomislava Šola, tako po izdelanosti konceptov in pestrosti idej kot tudi po sporočilnosti. Šola je predstavil muzej 'tretjega vala' (po A. Tofflerju), vizijo t.i. 'kibernetičnega muzeja', katerega bistvena kvaliteta je komunikativnost, cilj pa spodbujanje in ohranjanje tistih identitet, zaradi katerih je muzej tudi nastal. Torej muzej kot zbirka idej, ne (le) predmetov, kot posrednik modrosti, ne (le) znanja, kot vezni člen med dediščino preteklosti in današnjim uporabnikom. Šola je pokazal, kako razvijata svojo vlogo dva 'nova' kompleksna muzeja, Museon iz Haaga in Musée des Civilisations iz Quebeca. Izhodišča svojega delovanja skušata prilagoditi željam in potrebam publike (tako je npr. quebeški muzej naredil razstavo za slepe 'Videti z drugačnimi očmi'). Z raznovrstnimi spremnimi prireditvami (poleg

razstav še predavanja, delavnice idr.), medijsko aktivnostjo (muzej kot informacijski prostor) in, zlasti v quebeškem muzeju, s hitrim menjavanjem razstav, spodbujata obiskovalce k samostojnemu razmišljanju in sodelovanju. Samoumevno je, da takšen muzej ob gmotnih predpogojih zahteva visokoprofesionalne ekipe sodelavcev in kompetitivno organizacijo, kar šele omogoča preživetje na tržišču kulture. Ob tem je bilo opozorjeno na nevarnost megalomanstva in populizma, ko se muzej, ujet v zakone potrošništva, lahko sprevrže v industrijo in nekakšen larpurlartizem.

Primerjava omenjenih muzejev, ki tudi sicer v tujini izstopata, s slovenskimi seveda ni mogoča - nekateri nimajo niti primerno urejenih stalnih zbirk. Smisel in namen obojih pa sta enaka. Tudi naši muzeji so (oz. naj bi bili) *"sistemske enote za akcijo na področju dediščine"* (T. Šola). Njihova funkcija je v osnovi trojna: prvič, muzej je hram, zakladnica, zbir gradiva in ki po določenih kriterijih predstavlja kulturno in naravno dediščino, ki mora biti ustrezno hranjeno in varovano. Pri nas žal ni vedno tako. Drugič, muzej je raziskovalna ustanova. Ena glavnih nalog mnogih slovenskih muzejev bi prav zato morala biti obuditi vse tisto arheološko, kulturno-zgodovinsko oz. etnološko gradivo, ki neobdelano in celo neinventarizirano leži v depojih. Vzemimo le gradivo s posameznih slovenskih arheoloških najdišč različnih dob, npr. še neobdelan fond poetovionske keramike in pripadajočih lončarskih peči. Ponovno je treba opozoriti na slabo raziskanost in pogosto zanemarjanje srednjeveškega materiala. Sem v prvi vrsti štejem visoko- in poznosrednjeveško keramiko iz različnih najdišč, posebno gradov, za katero še nimamo temeljite študije. Gradivo je večinoma neobjavljeno. Tudi orožje in bojna oprema čakata, če že ne konservacije, pa vsaj rentgenskih oz. metalografskih preiskav in seveda sintetičnih študij.² Kot primer zapostavljenosti drobne materialne kulture tu navajam svetinjice. Npr. tiste s stratigrafsko dobro izkopanih in dokumentiranih kranjskih grobišč Farna cerkev in Križišče Iskra bi bile primerne za natančnejšo arheološko in umetnostnozgodovinsko (ikonografsko) analizo in bi nudile morebitno oporo za točnejšo kronološko in tipološko razdelitev srednjeveških svetinjic nasploh. Nikakor ne pozabimo na materialne dokumente iztekajočega se 20. stoletja, ki so drugod sistematično zbirani in raziskovani brez predsodkov (npr. plastika,

steklo, oblačila),³ pri nas pa prevečkrat prepuščeni zgolj boljšemu sejmu. Med svetle izjeme sodijo npr. razstava ob 120-letnici Tobačne tovarne, ena prvih odličnih predstavitev industrijske dediščine pri nas,⁴ razstava igrač iz zbirk Narodnega muzeja,⁵ zbirka stekla v Rogaški Slatini ter kostumska zbirka Pokrajinskega muzeja v Mariboru, katere izbor je bil ob 25-letnici prikazan letošnjo jesen. Pivovarski muzej v Ljubljani pa je leta 1989 postal celo dobitnik evropske nagrade 'Muzej leta'. Končno je muzej posrednik. S svojim 'prenašanjem modrosti' (T. Šola), torej ne le podatkov in rezultatov, ampak predvsem idej, se lahko vključuje tako v znanost in izobraževanje kot v turizem (oz. gospodarstvo) in kulturo nasploh.⁶ Postal naj bi ena od vitalnih družbenih komponent, predvsem aktiven in navzven odprt del sistema kulturne in naravne dediščine.

Žal so takšna in podobna, zlasti teoretična, razmišljanja vse prepogosto v nasprotju z dejanskim stanjem v muzealstvu. Vsaj na Slovenskem je tako. Videti je, da so muzeji premalo povezani s tistimi, katerim so pravzaprav namenjeni, to je z obiskovalci. Tako se zgodi, da si manjšo, a vsečno arheološko razstavo 'Koper med Rimom in Benetkami' v centru Ljubljane, v dveh mesecih ogleda skupno le okrog 150 ljudi.⁷ Številčno uspešnejše so seveda velike razstave 'nacionalnega pomena' (npr. 'Slovenci v 16. stoletju' s 34.000 obiskovalci⁸ in 'Slovenci v letu 1789' s 25.000 obiskovalci⁹ ali gostujoče, 'ekso-tične' (npr. 'Babilonska, asirska in mezopotamska umetnost', ki je v samo treh tednih gostovanja privabila kar 31.000 obiskovalcev).¹⁰ Te razstave so bile tudi medijsko bolj predstavljene.

Pa slovenski muzeji sploh vedo, česa si javnost od njih želi oz. kaj potrebuje?! Kakšen odnos ima do preteklosti in do zgodovine?! In kaj vse bi ji mogli (bi morali!) ponuditi?! Zato je nujno raziskati želje in pričakovanja (potencialne) publike, ovrednotiti njen odziv na razstave in tudi na tej osnovi načrtovati prihodnje delo. Zdi se, da se naši muzeji večinoma še vedno zadovoljijo le s statistiko, pa še ta je bolj ali manj naključna, in z vpisno ('mnenjsko') knjigo, obvezno pritlikino muzejskih razstav. Do kakšne 'revolucije muzejev', vsaj kar se tiče odnosa do obiskovalcev, pri nas na splošno še ni prišlo. Omenimo nekaj poskusov drugačnega dela: razstavo o ovčarstvu na Pivškem 'Kam so vsi pastirji šli...' v Slo-

venskem etnografskem muzeju,¹¹ razstavo 'Bronasta doba na Slovenskem' v Narodnem muzeju¹² in razstavo 'Denarništvu v antiki na Slovenskem'. Slednje je pripravil Numizmatični kabinet Narodnega muzeja, na ogled pa je bila lani in letos v več slovenskih krajih.¹³ Šolarjem je bila namenjena 'Pripoved o prazgodovinski hiši' v Narodnem muzeju,¹⁴ Prirodoslovni muzej Slovenije pa je razstavil otroške risbe: 'Jaz in Prirodoslovni muzej'.¹⁵ Z galerijskega področja dodajmo dve razstavi v Narodni galeriji, posebej namenjeni šolarjem: 'Stari mojstri na otroških risbah' in 'Nevidne strani vidne umetnosti'.¹⁶

Navedena problematika je povezana s splošnim stanjem historičnih ved in historiografije pri nas, ki si premalo prizadevajo popularizirati znanje oz. vedenje. Laikom je na voljo že dolgoletna in nepogrešljiva zbirka vodnikov po kulturnih in naravnih spomenikih Slovenije, nedavno pa je pri Cankarjevi založbi v Ljubljani začela izhajati serija 'Slovenska dediščina', ki je poleg Tehniških spomenikov in Plečnikove Ljubljane končno predstavila tudi Arheološka najdišča in Gradove. Za otroke in mladino so pri nas prevedli tuje knjige iz serij 'Kako so živeli' (Mladinska knjiga, Ljubljana) in 'Zgodbe iz starega sveta' (Domus, Ljubljana) ter z zamudo še francoski strip 'Asterix' (Didakta, Radovljica). Revijo Pionir z odličnimi članki raznih avtorjev (pohvalimo naj arheološke prispevke Daretu Vuge) je zamenjala ambicioznejše zasnovana in vsem namenjena revija Gea. Pomembna in zaželjena novost je 'mesečnik za poznavalce umetnin in starin' Lucas, ki skuša nadomestiti zamudo na področju zbirateljstva in trženja z lepimi predmeti, prinaša pa tudi prispevke in informacije iz muzealstva (predstavitve muzejev, zbirk in razstav). Revija si bo kvaliteten nivo šele morala pridobiti.

Slovenski muzeji in galerije bi se morali mnogo bolj vključiti v izobraževalni sistem in v splošni sistem posredovanja kulture. Zgled so lahko muzejsko-pedagoški centri v tujini. Münchenski npr. povezuje različne muzeje, galerije in graščine bavarske prestolnice, ki v poletnem in jesenskem času skupinam šolske mladine nudijo program z raznovrstnimi temami. Zanje zagotovijo strokovno vodstvo (prospekt centra za leto 1991 navaja 22 tem), za ogled v lastni režiji pa brezplačno informativni material (kar 80 različnih tem). Tako vas vojvoda

Krištof Močni povabi na viteški turnir v Bavarski nacionalni muzej, ob slikah v obeh Pinakotekah se čudite antičnim zgodbam in mitom, v Botaničnem vrtu v Nymphenburgu pa pripravite in preskusite zdravilna zelišča. Jaz bi obiskal kar emonskega meščana Lucija, zleknil bi se na triklinij ali vsaj na blazino, suženj pa bi mi postregel s kako antično sladico....¹⁷ Ali pa bi se vrnil v Zoisov čas in se nastanil pri bogati ljubljanski družini tam na Gosposki...

Drugi primer povezovanja stroke in izobraževalnega sistema je iz Anglije. Njihova spomeniško-varstvena organizacija 'English Heritage' s posebno službo, 'Education Service', pomaga učiteljem na vseh stopnjah izobraževanja pri vključitvi njihove dediščine v pedagoško delo. Tako npr. otroci lahko raziskujejo v svojem šolskem okolišu zgradbe, vpisane v register arhitekturno in zgodovinsko pomembnih objektov (na nacionalnem nivoju je to kar 400.000 enot). Ta ne zajema le opatij, cerkva in viktorijanskih dvorcev, ampak tudi stare tovarniške zgradbe, železniške postaje, skladišča, trgovine, vaške hiše in skednje, telefonske govorilnice....¹⁸

Takšne in podobne programe bi lahko organizirali tudi pri nas kot sestavni del muzejsko-pedagoških dejavnosti, za kar obstajajo vsaj želje, če že pogoji vedno ne.¹⁹ Z vzgojo in ozaveščanjem bi morali začeti pri otrocih in potem to načrtno razvijati na vseh stopnjah izobraževanja. To naj pomeni predvsem kvalitetno dopolnjevanje učno-vzgojnih vsebin posameznih temeljnih predmetov (slovenščine, zgodovine, umetnostne vzgoje) in ne poučevanje posebnega predmeta, muzeologije, kakor je bil uveden leta 1987 v srednje šole kulturološke smeri v prosulem sistemu usmerjenega izobraževanja. Predmet muzeologija in konservatorstvo pa že leta obstaja na Filozofski fakulteti v Ljubljani (od lani tudi kot podiplomski študij v okviru etnologije in arheologije). Študentom arheologije, zgodovine in umetnostne zgodovine ga je predaval Sergij Vrišer, utemeljitelj muzeologije na Slovenskem. Predmet je v zdajšnji obliki zastarel in ga je potrebno spremeniti. O nezanimanju študentov zanj in za muzealstvo nasploh priča tudi porazen rezultat ankete o muzejih in razstavah, ki sem jo letos poleti izvedel med kolegi na oddelkih za zgodovino in arheologijo na Filozofski fakulteti. Od okrog 70 razdeljenih vprašalnikov sem prejel le enega izpolnjenega... Namen

ankete s 17 vprašanji je sicer bil izvedeti, kaj menijo študentje o muzejih, razstavah in predmetu muzeologija, kako bi želeli biti obveščeni o tovrstnih dogajanjih doma in v tujini ter kako bi sami hoteli sodelovati v delu muzejskih ustanov in fakultetnih seminarjev.

Slovenski muzeji morajo svojo publiko poiskati in vzgajati. Pritegnili jo bodo le z urejenimi, tematsko zanimivimi in oblikovno privlačnimi postavitvami svojih zbirk (zakaj na naših razstavah skoraj nikdar ni slišati glasbe?!), brez ideološke navlake, z bogatejšo ponudbo spremljajočih dogajanj ter z boljšo medijsko odmevnostjo: Gremo v muzej! Publiko bodo pridobili tudi z obravnavanjem slovenskega kulturnega prostora kot celote, z raziskovanjem, predstavljanjem in varovanjem enkratnih in nenadomestljivih kulturnih krajin in še preostalih starih mestnih in vaških jeder, z obnavljanjem in zaščito interierjev starih hiš - spomenikov in ne le antikvitet, z ureditvijo arheoloških parkov in eko-muzejev.²⁰ Publiko bodo našli tudi, če bodo za svojo temo izbrali prav njo - publiko: subkulturo danes in včeraj, denimo mladino v šestdesetih; kulturo delovnih brigad; kulturo prehranjevanja, lahko od Uniona do hamburgerjev; kulturo reklam; bivalno kulturo naših babic in dedov v letih po ljubljanskem potresu in potem po drugi vojni; lokalno zgodovino vsakdanjih ljudi.²¹ Muzeji bodo občinstvo privabili, če bodo polni idej, vprašanji in presenečenj, prijazni in zabavni, če bodo imeli smisel za humor in bodo znali poslušati. Ko bo npr. razstavi o urah sledila provokativna se-stava o času... Potem bo morda spet napisan kak nov slovenski zgodovinski roman, tudi televizija bo vsak teden našla Pet minut za arheologijo²² in - bodimo optimisti - odnos Slovencev do lastne dediščine in kulture nasploh se bo začel spreminjati... Zato pač pri vsej stvari gre: za drugačen odnos in (samo)zavedanje.

Današnji svet je bolj kot kdaj prej svet nasprotij in sprememb, ki preHITEVAJO človekove zmožnosti prilagajanja. Postmoderni družbi stehnziranih milenarističnih občutij se zoperstavlja družba tradicionalnih časov. Težnje k poenotenju, k 'univerzalni zahodni kulturi' razjedajo prav tiste prvobitne vrednote, ki jih P. Ricoeur imenuje 'etično in mitsko jedro človeštva'. Prvinsko doživljanje se umika potrošništvu, izvornost posnemanju in povprečnosti. Naravno je nadomeščano z umetnim. Gre za 'spor med kontinuiteto in diskontinuiteto, med kontekstualiziranim in dekontekstualiziranim'.

Gre za različno pojmovanje časa in zgodovine, preteklosti in dediščine. Osebnostno občutena in pomnjena preteklost se sicer povezuje z neosebno, kolektivno razumljeno dediščino. Vendar preteklost, posebno materialna, izgublja svoj značaj toka, evolucije, in postaja vse bolj predmet, tržno blago, vse manj pa zavest.²³

A prav skupna zgodovinska in občečloveška zavest, temelječa na izkušnjah in zavedanjih posameznikov in skupnosti v preteklosti, zavest, ki more prek etničnih in kulturnih meja, naj bo cilj in sredstvo današnjih in jutrišnjih muzejev.

Če je bogastvo tega sveta v njegovi različnosti, v množtvu pojavnih oblik in nenehnem pretakanju življenjskih sokov, potem je bogastvo človeka (družbe, kulture) v tem, da se te različnosti in večnega preminjanja duha in materije zave in ju sprejme. Tudi to naj bo sporočilo muzejev.

Opombe

- 1 Za nasvete in posredovane podatke se zahvaljujem Evi Kocuvan, kustodinja - pedagoginja v Narodnem muzeju Ljubljana.
- 2 Pred 20 leti je bila v Narodnem muzeju doslej edina velika tovrstna razstava. Prim. katalog: F. Tancik, *Orožje in bojna oprema od naselitve Slovencev do konca 17. stoletja*, Ljubljana 1971.
- 3 Npr. nemška zbirka plastike Kolsch, Muzej kostumov v Lizboni, Steklarski muzej v danskem Ebeltoftu.
- 4 Opojnost tobaka', Razstava Mestnega muzeja Ljubljana v Kulturno informacijskem centru Križanke marca in aprila 1991, avtorica Tatjana Čepič. To bo odslej stalna postavitev v Tobačni tovarni.
- 5 Razstava Narodnega muzeja v razstavišču Arkade, december 1989 - januar 1990, avtorica Mateja Kos.
- 6 Današnje 'industrijsko' pojmovanje turizma je potrebno spremeniti in v zvezi s tem premisliti tudi posredovanje naravne in kulturne dediščine skozi turizem.
- 7 Navedba čuvaja (statistično torej le dva človeka in pol dnevo!). Razstava je bila v likovnem razstavišču Riharda Jakopiča od junija do avgusta 1990, avtor Mitja Guštin, že prej so jo videli v Kopru in Ferrari, nato pa še v Vidmu (Udine), Münchnu in koroškem Tinju.
- 8 Razstava Narodnega muzeja, maj - oktober 1986, avtorica Maja Žvanut.
- 9 Razstava Narodnega muzeja, oktober 1989 - februar 1990, avtorica Jasna Horvat. Prim. J. Horvat, Slovenci v letu 1789, *Argo XXXI-XXXII*, 1991, 62 - 65.
- 10 Razstava iz Bagdadskega muzeja, v Narodnem muzeju, marec - april 1980.

TEORIJA

Arheologija, teorija komunikacij in lingvistika¹

- 11 Spomladi 1990, avtorica Inja Smerdel. Ob tem so za otroke pripravili privlačno in poučno zloženko.
- 12 Maj - september 1987, v razstavišču Arkade, avtorica Neva Trampuž-Orel.
- 13 Razstava je doslej gostovala v Celju, Ljubljani, Novem mestu, Mariboru, Brežicah in Murski Soboti. Avtorja Peter Kos in Andrej Šemrov. Prim. P. Kos, Denarništvu v antiki na Slovenskem, *Argo XXXI-XXXII*, 1991, 54 - 56.
- 14 Razstava je bila odprta v Narodnem muzeju od junija do septembra 1990, nato pa je gostovala na več kot 20 osnovnih šolah po Sloveniji, kjer si jo je ogledalo več kot 10.000 šolarjev, ter še v naslednjih muzejih: v Pokrajinskem muzeju Maribor, v Pokrajinskem muzeju Ptuj, v Kosovi graščini na Jesenicah in v Loškem muzeju v Škofji Loki. Avtorica Eva Kocuvan. Prim. E. Kocuvan, Prispevek o muzejskem pedagoškem delu v Narodnem muzeju, *Argo XXXI-XXXII*, 1991, 91 - 92.
- 15 Od decembra 1990 dalje, avtorica Ljerka Trampuž.
- 16 Tako prvo (oktobra 1988) kot drugo (maj - junij 1991) - z odličnim katalogom - je postavila L. Tavčar.
- 17 Prim. razstavo Mestnega muzeja Ljubljana 'Hrana in kuha v antični Emoni', Kulturno - informacijski center Križanke, december 1989 - januar 1990, avtorica Ljudmila Plesničar-Gec; izdali so tudi katalog s 100 starorimskimi kuharskimi recepti.
- 18 Remnants, *Journal of the English Heritage Education Service 4*, London, 1987.
- 19 Prim. gradivo posveta, ki ga je decembra 1985 v Ljubljani pripravila pedagoška sekcija pri Skupnosti muzejev Slovenije: Vzgojno izobraževalna vloga muzejev in galerij danes, *Argo XXV*, 1986.
- 20 V Sečovljah so letos odprli solinarski muzej na prostem.
- 21 Inovativno, zanimivo razstavo 'Življenje na listkih' je v muzeju murskosoboškega gradu spomladi 1991 postavila skupina slovenskih muzealcev (vodja Nataša Urbanc, Muzej ljudske revolucije v Ljubljani, zamisel Janez Kos, Mestni muzej Ljubljana).
- 22 Takšna oddaja bi redno poročala o arheoloških raziskavah, predstavljala bi arheološka najdišča, razstave in muzejske zbirke, novo arheološko literaturo, pomembne najdbe (npr. ob obletnicah odkritja), slovenske arheologe in arheologinje, osnove arheologije itd..
- 23 Prim. I. Hodder, Archaeology and the post-modern, *Anthropology Today 6/5*, 1990, 13 - 15; N. Merriman, Heritage from the other side of the glass case, *Anthropology Today 6/2*, 1989; F. Baker in J. Thomas (ed.), *Writing the Past in the Present*, Lampeter 1990.

Tomaž Nabergoj

Lingvistika je danes ena od najbolj dinamičnih znanosti. Od tridesetih let tega stoletja dalje, ko je s Saussureom in nekaterimi ameriškimi lingvisti izstopila iz okrilja filologije in filozofije, je postajala vse bolj splošna družboslovna veda in se postavljala ob bok temeljnim teorijam družboslovja in humanistike. Do danes je lingvistika (še posebej formalna in teoretska lingvistika) uspela tako razviti svoj pojmovni in konceptualni aparat, da je postala skoraj obvezno analitično in referenčno orodje v marsikateri družboslovni vedi. Razvijala se je tako dinamično, da je pregled vseh njenih smeri in šol zelo naporeno delo, ki zahteva izredno poznavanje ne samo lingvistike, temveč tudi filozofije, sociologije, matematike, teorije informacij in komunikacij ter semiologije (Ivič 1983).

V družboslovnih in humanističnih vedah bi danes težko našli disciplino, ki je doživela toliko znanstvenih revolucij in transformacij. Svoj veliki vzpon je lingvistika začela v obdobju uveljavljanja strukturalizma v družboslovju in teorije sistemov ter kibernetike v naravoslovnih vedah. Svoj potencial je zelo izrazito pokazala v povezavi s semiologijo in teorijo informacij, in nekateri njeni koncepti so (predvsem sistem binarnih dihotomij in teorija označevalca in označenca) postali nepogrešljivi v antropologiji, filozofiji in sociologiji.

Arheologija, kljub svoji zelo dinamični teoretski komponenti, še ni zmogla v celoti sprejeti nekaterih lingvističnih in semioloških konceptov. Kljub posameznim poskusom (Klejn 1988, strukturalna arheologija, glej Hodder 1986) ni uspelo zastaviti jasno določenega in diskretnega koncepta tovrstnih študij. Problem, ki ga vidim pri teh poskusih, je v tem, da so skušali precej neposredno prenašati lingvistične in semiološke modele v arheologijo in so premalo podrobno upoštevali samo naravo materialnega vira.

V svojem članku ne nameravam postavljati temeljev za ponovno revitalizacijo konceptov teoretske in formalne lingvistike ter semiologije v arheologiji. To delo bi zahtevalo neizmerno več truda in poznavanja obeh ved in predvsem skrbno analizo ter veliko pazljivost pri prenašanju modelov in konceptov iz različnih ved v arheologijo, vendar želim pokazati na intelektualni in konceptualni potencial lingvističnih pristopov k arheologiji.

Menim, da moramo skupni imenovalec obeh ved poiska-